

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **A. P. i K. Z.** ,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 27 marca 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego K. Z. o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 41/25,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 41/25.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa zainicjowana kasacjami obrońców skazanych A. P. i K. Z. , zarejestrowana pod sygn. akt II KK 41/25.

Do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony SSN Adam Roch. Obrońca skazanego K. Z. złożył wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu ww. sprawy (pismo z dnia 6 marca 2025 r., k. 36). W uzasadnieniu wniosku obrońca powołał się na to, że SSN Adam Roch nie spełnia standardu bezstronności w znaczeniu ustrojowym, w związku z jego powołaniem na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami

ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS), z uwzględnieniem faktu, że pierwotnie został on powołany do pełnienia urzędu w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Do rozpoznania tego wniosku został wyznaczony SSN Marek Siwek.

W reakcji na informację o wyznaczeniu składu orzekającego do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha w osobie SSN Marka Siwka, obrońca skazanego K. Z. złożył wniosek o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 41/25 (pismo z dnia 20 marca 2025 r., k. 39). W uzasadnieniu wniosku podał, że SSN Marek Siwek został powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w tej samej, wadliwej procedurze co SSN Adam Roch, co również wskazuje na brak jego instytucjonalnej bezstronności. Obrońca powołał stosowne orzecznictwo w tym przedmiocie, m.in. uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7) oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Obrońca wskazał również na zagrożenie dla naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, albowiem SSN Marek Siwek miałby rozpoznać wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha oparty na okolicznościach, które dotyczą go w tożsamym stopniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (OSNK 2023, z. 8, poz. 37), której nadano moc zasady prawnej, pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i 41 § 1 k.p.k., odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej. Dlatego też możliwe jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z ww. uchwały stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz p. Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek p. Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. p. Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa p. Polsce*, skarga nr 50849/21). Wobec powyższego orzekanie w przedmiocie wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha przez SSN Marka Siwka prowadziłoby do tego, że wniosek ten rozpoznałby sąd niespełniający standardów wskazanych w art. 6 ust. 1 EKPC i nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Niezależnie od tego ma rację obrońca K. Z. , że doszłoby do naruszenia zakazu *nemo iudex in causa sua*, gdyby SSN Marek Siwek rozpoznał wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha, który został oparty na podstawach odnoszących się do niego w takim samym stopniu, jak do sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]

